

TURINYS

NUOSTABUSIS AŠ	6	GYVŪNAI APLINK MUS	66
Kodėl esu ypatingas?	8	Kodėl šunys yra tokie geri augintiniai?	68
Kodėl žmonių odos spalva skiriasi?	10	Kodėl katės medžioja?	70
Kodėl ant pilvuko aš turiu bamba?	12	Kodėl katės murkia?	71
Kodėl kai kurie žmonės turi dvynius?	14	Kodėl sliškai išlenda lyjant?	72
Išbandyk tai su šeima	15	Kodėl paukščiams reikia snapų?	74
Kodėl vonioje susiraukšlėja oda?	16	Kodėl žuvis negali kvėpuoti oru?	76
Kodėl močiutės veidas raukšlėtas?	18	Kodėl kai kurie gyvūnai dryžuoti?	78
Kodėl gydytojai visada apžiūri mano gerklę?	20	Kodėl flamingai rausvi arba oranžiniai?	80
Eksperimentinis pasiklausymas	21	Kodėl vieni gyvūnai yra tokie dideli, o kiti – tokie mažyčiai?	82
Kodėl vaikams iškrenta dantys?	22	Kodėl vabzdžiai kanda ar gelia?	84
Kodėl reikia valytis dantis?	23	Kodėl vorai patys neįkliūva į savo voratinklius?	85
Kodėl reikia valgyti daržoves?	24	Kodėl kai kurie gyvūnai kabo aukštyn kojom?	86
Kodėl saldainiai tokie skanūs?	25	Kodėl pelėdos vemia?	88
Kodėl mano plaukai garbanoti?	26	Kodėl gyvatės išsineria iš odos?	90
Kodėl neskauda, kai kerpa man plaukus?	28	Kodėl voverės užkasa giles?	92
Kodėl naktį reikia miegoti?	30	Kodėl karvės duoda pieno?	94
Kodėl sapnuojame sapnus ir košmarus?	31	Kodėl bitės neša medų?	95
Kodėl taip nėra?	32	Kodėl negalime kalbėtis su gyvūnais?	96
KAIP VISKAS VEIKIA	34	Pasiklausk, kas kalba	97
Kodėl vanduo virsta ledu?	36	Kodėl taip nėra?	98
Kodėl spragėsiai sprogs?	37	GAMTOS STEBUKLAI	100
Kodėl spurgos ir beigeliai yra skylėti?	38	Kodėl matome vaivorykštę?	102
Stebulingas bandymas su pienu	39	Sukurk savo vaivorykštę	103
Kodėl naudojamės tualetu?	40	Kodėl sniegas baltas?	104
Kodėl iš muilino vandens susidaro burbulai?	42	Kodėl dangus mėlynas?	105
Burbulingas eksperimentas	43	Kodėl pučia vėjas?	106
Kaip veikia televizorius?	44	Kodėl žaibą pamatome pirmiau, nei išgirstame griaustinį?	108
Kodėl balionai kyla aukštyn?	46	Kaip išdygsta sėklos?	110
Kodėl kai kurie pastatai tokie aukšti?	47	Išsiauškink savo augalų	111
Kaip kyla ir leidžiasi liftai?	48	Iš ko susidaro smėlis?	112
Kur dingsta eskalatoriaus laiptai?	50	Kodėl salos neskęsta?	114
Kodėl beždžioniukų tiltai taip vadinami?	52	Kodėl negalime pasiekti žvaigždžių?	116
Kodėl ledą reikia valyti?	54	Kodėl mėnulis keičia formą?	118
Kodėl vis dar randame dinosaurų kaulų?	56	Kodėl žmonės negyvena kitose planetose?	120
Kodėl veidrodyje matau save?	58	Kodėl taip nėra?	122
Kodėl dalis žmonių nešioja akinius?	59	Patarimai tėvams	124
Kaip skrenda lėktuvai?	60	Žodynėlis	125
Kodėl laivai plaukia?	62	Papildomi šaltiniai	126
Paplukdyk valtelę	63	Rodyklė	126
Kodėl taip nėra?	64		

KODĖL ANT PILVUKO AŠ TURIU BAMBA?

Visi gyvūnai, užaugę motinos gimdoje, turi bambą. Toje vietoje kadaise buvo virkštelė, kuria iš mamos vaiką pasiekdavo maistinės medžiagos. Po gimimo šios virkštelės **nebereikia**, todėl ji susitraukia ir palieka randą. Šį **randą** ir vadiname bamba.

Vienų žmonių bambos išvirtusios **! IŠORĖ**, o kitų - įdubusios **! VIDŲ**.

Išvirtusios
BAMBOS
retesnės.

NUOSTABUSIS AŠ

Delfinų bambos yra kryžiaus formos.

Šunų ir kačių bambos primena brūkšnelį išilgai pilvo.

Šimpanzių bambos atrodo visai kaip mūsų.

KODĖL VAIKAMS IŠKRENTA DANTYS?

Jei neturėtum dantų, vis dar tektų valgyti kūdikių košytes ir mišinukus. Vaikams reikia dantų maistui kramtyti, bet vaikiškoje burnoje pakanka vietos tik dvidešimčiai dantukų. Tau augant suaugusiųjų nuolatiniai dantys **ištumia lauk** vaikiškus pieninius dantukus. Suaugusieji turi net 32 nuolatinis dantis, kurie tarnaus jiems visą gyvenimą.

FAKTAI

PATS KEISČIAUSIAS DANTIS

Narvalų šeimos
banginio

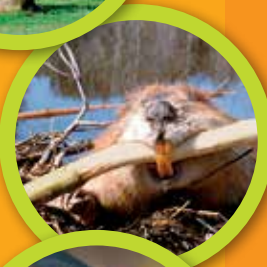
DIDŽIAUSI DANTYS

Dramblių iltys

SPALVINGIAUSI DANTYS

Graužikų (bebrų,
pelių, žiurkių)
dantys oranžiniai

AŠTRIAUSI DANTYS

Raudonpilvės piranijos

Pirmasis
dantų šepetėlis
buvo
**PAGALIUKAS
SUPLEIŠĖJUSIU
GALIUKU.**

BAKTERIJOS -
tai mažičiai mikro-
organizmai. Jų randame
visur, visoje Žemėje,
kiekvienoje gyvoje
būtybėje.

KODĖL REIKIA VALYTIS DANTIS?

Kai pavalgome, ant dantų lieka maisto likučių. **O jais minta bakterijos.** Deja, bakterijos gali išgraužti ir skylės tavo dantyse, todėl svarbu kasdien juos gerai išsivalyti.

Krokodilams
per gyvenimą
gali išdygti
net **3000
DANTŲ.**

Jeigu
suvalgy-
tum daugybę
MORKŲ,
tavo oda
pasidarytų
švelniai
oranžinė.

Dantų valymasis
ir kasdienė vonia
nušvarina tavo išorę.
O daržovės išvalo tavo vidų.

KODĖL REIKIA VALGYTI DARŽOVES?

Daržovėse gausu skaidulų.
Skaidulos kaip šepetys nušveičia
visus nešvarumus iš vidaus.

Be to, **daržovėse**
gausu vitaminų. Kad
augtum didelis ir
sveikas, vitaminai
yra būtini.

NUOSTABUSIS AŠ

Didžioji dalis cukraus pagaminama iš dviejų augalų **CUKRANENDRIŲ** ir **CUKRINIŲ RUNKELIŲ**.

Saldainių skonis yra puikus. Jeigu maistas skanus, mielai jį valgome.

KODĖL SALDAINIAI TOKIE SKANŪS?

Kadaise, labai seniai, vaisiai buvo vieninteliai saldūs skanėstai. Vaisius valgyti sveika. Natūralus cukrus vaisiuose puikaus skonio ir suteikia energijos. Štai kodėl mėgstame saldumynus.

**SALDŪS
VAISIAI
NEBŪNA
NUODINGI.**

Žmonės suprato:
saugu valgyti
viską, kas
saldu.

KODĖL MANO PLAUKAI GARBANOTI?

Plaukai dygsta iš tokių mažyčių šiaudelio formos vamzdelių, vadinamų **folikulais**. Jie būna įvairiausių formų.

Vieni jų apvalūs.

Kiti - ovalūs.

Treti - pailgi.

Ant galvos turime daugiau kaip **100 000** folikulų.

Plaukų **storumas** reiškia, kad folikulai yra platesni, o ne kad jų yra daugiau.

Ar tavo tėvų plaukai **GARBANOTI**? Jeigu taip, tikėtina, kad tavo plaukai irgi garbanosis.

Iš pailgos formos folikulų auga **GARBANOTI PLAUKAI**.

NUOSTABUSIS AŠ

Iš ovalių
folikulų dygsta
BANGUOTI
PLAUKAI.

Blakstienos yra kitokios
rūšies plaukai.

Iš apvalių
folikulų auga
TIESŪS
plaukai.

Kadangi
ant **PADŲ** ir
DELNŲ nėra nė
vieno folikulo,
nėra ir nė vieno
plauko.